

De geschiedenis van Het Hof, een poging tot reconstructie, slot

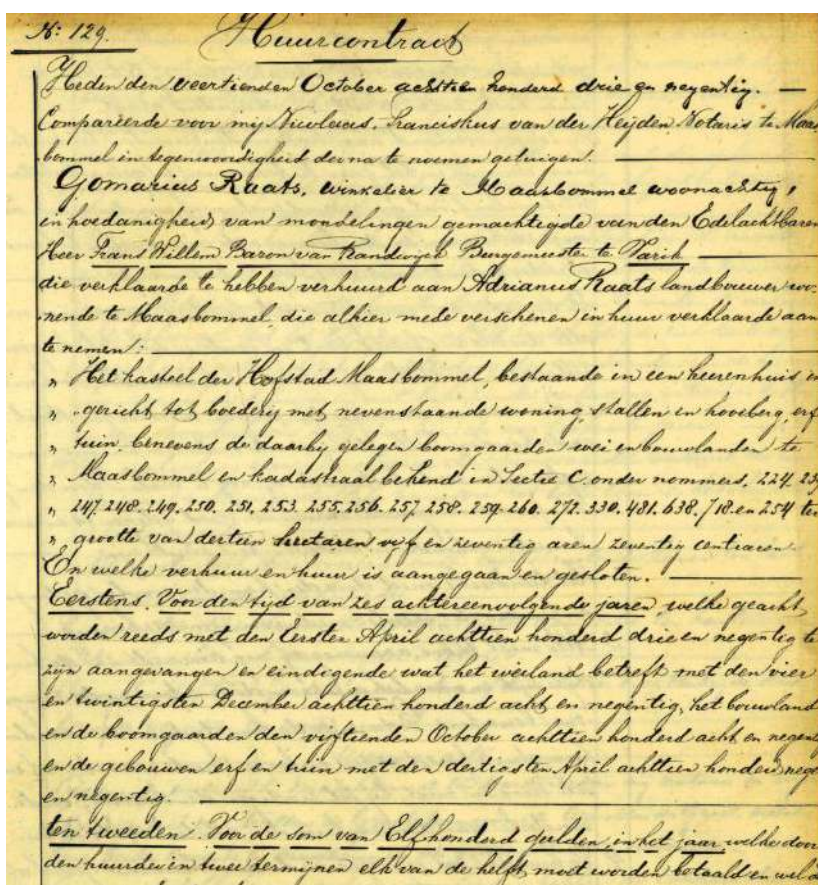
John Raggars, 2020; aangevuld mei 2021, november 2021, september 2022

De boerderij

Vanaf de vroege middeleeuwen, toen Rutger van Bommel zijn intrek nam in het kasteeltje, heeft er waarschijnlijk ook altijd een boerderij naast de slotgracht gestaan die samen met de omringende boomgaarden en landerijen door de adellijke heer verpacht werden. Ook Frans Willem baron van

Randwijck, die zelf in Rossum woonde, verpachtte het gehele 'Hof' aan een Maasbommelse boer. Dat gebeurde in ieder geval op 14 oktober 1893, zo blijkt uit een akte van de Maasbommelse notaris N.F. van der Heijden. Het betrof Adrianus Raats, landbouwer en zoon van de plaatselijke winkelier Gomarius Raats, die het 'heerenhuis ingericht tot boerderij met nevenstaande woning, stallen en hooiberg, erf, tuin, boomgaarden wei en bouwlanden', tesamen groot 13.75.70 hectaren pacht voor de duur van zes jaar tegen betaling van F 1100,- per jaar.

In 1898 blijkt er echter een flinke opruiming te hebben plaats gehad in de boerderijgebouwen t.o.v. de

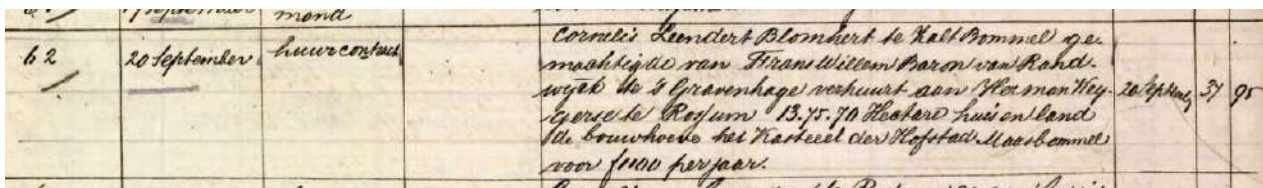
eerste deel van de pachtovereenkomst op 14 oktober 1893 tussen Frans Willem Baron van Randwijck (destijds burgemeester van Varik) en Adriaan Raats, landbouwer te Maasbommel

bron: Gelders Archief > Notariële Archieven 1811-1925 > inventaris > Maasbommel > N.F. van der Heijden

situatie in 1853 en is het huis op het Hof verdwenen. Frans Willem baron van Randwijck kwam uit Rossum, de bouwvakker die het huis het Hof hielp slopen kwam uit Rossum en als de baron weer nieuw leven in zijn opgeknapte boerderij in Maasbommel wil brengen komen op 3 januari 1899 Herman Wijgerse (geb.2-10-1850, overl. 20-3-1915) met zijn vrouw Hendrika Jonkerman (geb. 3-5-1856, overl. 13-1-1928) en hun elf kinderen naar Maasbommel vanuit.....Rossum!

Herman en Hendrika Wijgerse

Regionaal Archief Rivierenland > 3182 Archieven van Notarissen in de Bommelerwaard 1432-1440 > 1813-1835 . Inventaris > Rossum > notaris A. Hijner, Repertorium

Op 20 september 1898 had Herman Wijgerse al bij de notaris A.Hijner te Rossum het pachtcontract met de baron getekend en was daarmee als opvolger van Adrianus Raats de beheerder van 'Het Hof'. Ook nu ging het om de pacht voor zes jaar tegen F 1100,- per jaar voor het gehele 'Hof' met landerijen en boomgaarden (zie hierboven).

In 1906/1907 bouwt de baron voor Herman Wijgerse er een schuur bij (zie onderstaand). Wellicht de losstaande schuur die er aan de voorkant van de boerderij nog in 2022 stond maar door de huidige eigenaar inmiddels is gesloopt.

Register van nieuwe, veranderde of gesloopte gebouwen, kadastrale gemeente Maasbommel, 1856-1925
bron: R.A.N., 867 gemeente Appeltern 1818-1983

Van de elf kinderen Wijgerse zullen er maar twee in de boerderij blijven wonen: Herman jr. en Adrianus. De laatste blijft ongehuwd maar Herman jr. krijgt met Johanna v.d. Schie acht kinderen. Alleen de oudste van die kinderen, Henk Adrianus Wijgerse (geb. 29-2-1928) zet het boerenbedrijf ter plekke voort, samen met zijn vrouw Willy Jagtenberg. Henk overlijdt op 20-2-1991 en Willy twintig jaar later, op 10-4-2011. Ze blijven kinderloos waarmee het boerenbedrijf naast het Hof ophoudt te bestaan.

In juli 1972 ontstond een enorme brand in de boerderij. foto J.R.

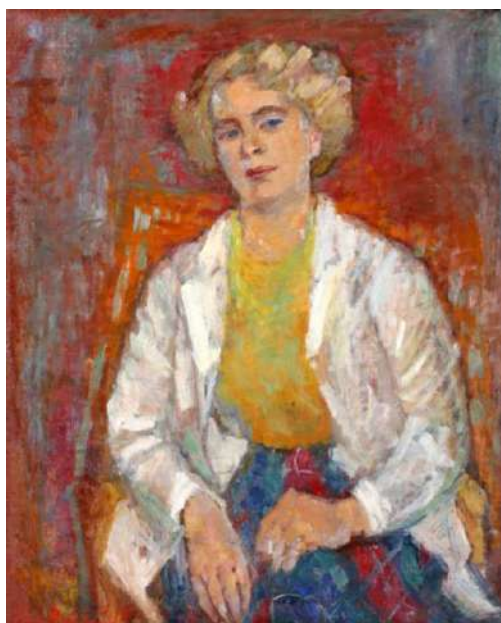

Willy Wijgerse-Jagtenberg, mei 2008, foto Dinie Wijgerse

Tot slot

Frans Willem baron van Randwijck overlijdt op 7 mei 1930 in Rossum. Hij en zijn vrouw Agnes Boreel (gehuwd op 8 mei 1879 in Den Haag) krijgen zes kinderen waaronder Roline Wilhelmina (1881-1963), Hillegonda (1888-1970) en Frans Steven Carel (1894-1977). Bij akte van 28 mei 1941 bewilligen Roline en Frans Steven er in dat **Hillegonda** met haar man **ir. Jonkheer Willem Cornelis Quirin van de Brandeler** o.a. de boerderij De Hofstad in Maasbommel krijgt. Volgensde akte gaat het daarbij om: "De boerderij, genaamd 'De Hofstad', bestaande uit woning met stallen, varkensschuur, boomgaarden, bouw- en weiland, kadaster Sectie C, nummer 936, groot dertien hectaren negenendertig aren en dertig centiaaren".

zelfportret van Agnes van den Brandeler
Agnes van den Brandeler Stichting

Hillegonda was op 11 april 1888 in Arnhem geboren en zou op 26 oktober 1970 op 82-jarige leeftijd overlijden in haar landhuis 'het Hof' in het dorp Hengelo (Achterhoek). Hillegonda en Willem kregen eerst een dochter, **Agnes van den Brandeler** en later een zoon.

Deze Agnes, die op 18 oktober 1918 in Delft geboren was (en op 15 maart 2002 in het huis van haar moeder in Hengelo zou overlijden) werd een vrij bekende beeldend kunstenares. Op 2 augustus 1963 trouwde ze met haar ..... neef jonkheer ir. Andries Louis van den Brandeler (1902-1991) en bleven kinderloos.

Als kind ontvluchtte Agnes regelmatig het society-leven in Den Haag en bracht menige vakantie door in het landelijke Rossum, in het kasteel van de van Randwijck-familie van haar moeder. Ze volgde het gymnasium en de kunstacademie in Den Haag, leefde een intensief

kunstsinnig leven en maakte alleen en met haar man vele reizen door Europa.¹

In 1973 betreft ze met haar echtgenoot het landhuis van wijlen haar moeder en laat het stadse leven en het vele reizen definitief achter zich. Ileen Montijn schrijft: *Hier, op het Hof in Hengelo (Gld) heeft ze de laatste dertig jaar van haar leven doorgebracht tussen aangroeiende stapels brieven, schetsen, lappen en boeken. Op de zolder staan nog honderden schilderijen, haar productie was verbazend.*²

Het is duidelijk dat in haar leven, dat in Hengelo aan de kunst is gewijd, geen plaats is voor het beheer van een boerderij met perceel boerengrond in het 'verre' Maasbommel. Ze besluit het dus te verkopen. De koper wordt de heer R.M.P. Rozendaal uit Leerdam die - zo liet hij weten - vermoedt dat de verkoopakte in 1975 of 1976 bij de notaris in Zaltbommel is gepasseerd. In mei 2014 verkoopt de heer Rozendaal het perceel met slotgracht en boerderij aan de heer R.L.A. Delicaat uit Beneden-Leeuwen.

¹ Biografischwoordenboekgelderland.nl: Agnes van den Brandeler 1918-2002, Kunstenares

² koningswegmagazine.wordpress.com, juli 2014

BIJLAGE: Akte van verpachting van boerderij De Hofstad te Maasbommel op 14 januari 1942 door Hillegonda Baronesse van Randwijck en Jonkheer Willem Cornelis Quirin van den Brandeler beiden wonende te 's Gravenhage aan Herman Wijgerse, landbouwer, wonende te Maasbommel.

Heden den veertienden Januari van het jaar negentien honderd twee en veertig, JEAN ANNE PIETER ADRIAAN VAN DAM, Notaris ter standplaats Rossum, verschenen:

1. ALBERT NENDELS, Notarisklerk, wonende te Kerkdriel, als mondeling lasthebber van de HoogWelGeboren Vrouwe HILLEGONDA BARONESSE VAN RANDWIJCK, particuliere, echtgenoot van- en bij het verstrekken dier lastgeving bijgestaan door den HoogWelGeboren Heer Jonkheer WILLEM CORNELIS QUIRIN VAN DEN BRANDELER, ingenieur, beiden wonende te 's Gravenhage, Surinamestraat 4,
Na te noemen "VERPACHTER", TER EENE ZIJDE, en

2. HERMAN WIJGERSE, landbouwer, wonende te Maasbommel,
Na te noemen "PACHTER", TER ANDERE ZIJDE,
welke comparanten verklaarden met elkander te hebben gesloten de navolgende pachtvereenkomst, waarbij de comparant ter eene zijde, in zijne gemelde hoedanigheid, heeft verpacht aan den comparant ter andere zijde, die heeft gepacht:

De BOERDERIJ, genaamd: "De Hofstad Maasbommel", gelegen onder Maasbommel, bestaande uit woning met achterhuis, stal, en erven, varkensschuur, tuin, boomgaard, bouw- en weiland, kadastraal bekend: Gemeente MAASBOMMEL, Sectie C, nommer 936, -- waarvan ongeveer zes hectaren vijftig aren boomgaard- geheel groot dertien hectaren negen en dertig aren dertig centiaren.

De verpachter en pachter verklaarden dat zij geheel bekend zijn met het verpachte, respectievelijk gepachte, en daarvan geene nadere omschrijving verlangen. Genoemde comparanten, zoo in gemelde hoedanigheid als voor zich, verklaarden deze pachtvereenkomst met elkander te hebben gesloten onder de navolgende

3. De pacht is aangegaan voor den tijd van TWAALF JAREN; de pacht is ingegaan een November negentien honderd veertig en eindigt mitsdien een en dertig October negentien honderd twee en vijftig, met dien verstande dat het gebruik van de gebouwen eindigt op een Mei negentien honderd drie en vijftig.
Het pachtjaar loopt van een November tot een November.

4. De pacht prijs bedraagt EEN DUIZEND ZEVEN HONDERD VIJFTIEN GULDEN F 1.715.-